

تمدن اسلامی از مسیر خود منحرف شد / دولت آل بویه اولین ظهور تمدن شیعی

محمدحسین رجبی دوانی گفت: تمدن اسلامی می توانست به طور نسبی صورتی جهانی یابد، اما به دلیل خیانت بعد از رحلت نبی اکرم(ص)، از مسیر اصلی خود منحرف شد. اولین ظهورات تمدن شیعی در دولت آل بویه نمایان شد.

محمدحسین رجبی دوانی گفت: تمدن اسلامی می توانست به طور نسبی صورتی جهانی یابد، اما به دلیل خیانت بعد از رحلت نبی اکرم(ص)، از مسیر اصلی خود منحرف شد. اولین ظهورات تمدن شیعی در دولت آل بویه نمایان شد. به گزارش خبرنگار مهر، ویژه برنامه گردهمایی فعالان فکری و فرهنگی کاشان با عنوان «راهکارهای تحول در حوزه علوم انسانی» ۲۵ و ۲۶ اردیبهشت به میزبانی موسسه مطالعاتی تمدن اسلامی در کاشان برگزار شد.

تبیین اهداف و رویکردهای موسسه مطالعاتی تمدن اسلامی، تأملات تاریخی در باب ایجاد تمدن اسلامی از عصر پیامبر تا دوره معاصر، رویکردهای مختلف تولید علم در جهان اسلام، گذری بر تاریخ تمدنی انبیاء و معرفی نقاط عطف در تمدن بشری از منظر قرآن کریم، از اهم موضوعات و عناوین مورد بحث در این گردهمایی است.

تأمل در چگونگی حرکت به سوی تمدن اسلامی

در ابتدای این گردهمایی، حجت الاسلام و المسلمین متولی امامی، مدیر مسئول مدرسه تمدن اسلامی، در معرفی و تبیین فعالیت های آموزشی این موسسه، هدف اصلی این گردهمایی را گفتمان سازی در باب تحول در علوم انسانی دانست و خاطر نشان کرد: برنامه اصلی ما در این موسسه ایجاد ابعاد علمی و پژوهشی در حوزه علوم اسلامی و تأمل در چگونگی حرکت به سوی تمدن اسلامی است. بعد دیگر این فعالیت ها، ترویج چنین گفتمانی همخوان با گفتمان مقام معظم رهبری و هدف گذاری انقلاب اسلامی برای نیل به تمدن اسلامی در راستای بحث ترویجی آن است. برگزاری دوره های آموزشی برای نخبگان فکری و نشست های تخصصی سالانه با حضور اساتید بارز حوزه علوم انسانی، از اهم فعالیت ها در نیل به این اهداف است.

تمدن اسلامی به دلیل خیانت بعد از رحلت نبی اکرم(ص)، از مسیر اصلی خود منحرف شد

در ادامه دکتر محمدحسین رجبی دوانی از اساتید حاضر در این گردهمایی، در بیان تاریخ تمدنی صدر اسلام، بر معانی و مولفه های تمدن اسلامی و پیدایش آن توسط نبی اکرم(ص) اشاره و تأکید کرد: این تمدن با ویژگی های منحصر به فرد خود، می توانست به طور نسبی صورتی جهانی یابد، اما به دلیل خیانت بعد از رحلت نبی اکرم(ص)، از مسیر اصلی خود منحرف شد و با وجود آنکه در طول تاریخ، تمدن های کوچکی در جهان اسلام ایجاد شد و مسلمانان از فرهنگ اسلامی بهره بردند، نتوانست تحت هدایت متولیان واقعی خود، یعنی ائمه معصوم(ع) قرار گرفته و ادامه راه بدهد.

وی در ادامه اشاره کرد: وقفه تمدنی ایجاد شده بعد از رحلت پیامبر(ص)، بیانگر این واقعیت است که بین قدرت اجتماعی و ایجاد یک تمدن رابطه مستقیمی وجود دارد، اگر قدرت، حامی نظام دینی باشد تمدن شکل گرفته و پیش می رود اما اگر قدرت حامی آن نباشد، تمدن حتی اگر موجود باشد به زوال خواهد نشست. با اینکه ائمه معصوم(ع) در مصدر امور حکومتی نبودند اما توانستند از پس پرده مانع از ضربه های اساسی به اسلام باشند و خود پشتوانه اصلی تمدن اسلامی باشند.

رجبی دوانی توضیح داد: نمود این امر هم در حکومت های شیعی همچون دولت شکوهمند آل بویه مشاهده می شود که در آن اولین ظهورات قابل توجه تمدن شیعی در عصر غیبت نمایان می گردد و برای اولین بار یک دولت شیعی مقتدر از جریان تشیع حمایت کرده و زمینه های تمدنی بزرگی را در فرهنگ شیعی پدید آوردند. ظهور جدی و چشمگیر چنین دولتی در حکومت صفویه به اوج رسید که علاوه بر التزام به ولایت، زایش های تمدنی ویژه ای داشت.

وی افزود: نمود دیگر آن رشد علمی و آموزشی جهان اسلامی است که از دوره پیامبر با محوریت مساجد آغاز شد و در ادامه به مکاتب و حوزه های علمیه و مدارس دینی گسترش یافت. حضور کسانی چون خواجه نصیر طوسی در دربار هلاکوخان و عالمانی چون محقق کرکی در اصفهان به درخواست شاه طهماسب صفوی نمایانگر رشد جدی ابعاد علمی در تاریخ تمدن اسلامی است.

طغیان قابیل، اولین مرحله گذر از امت واحده و تشکیل امت های غیر الهی است

در بخش دیگری از این گردهمایی، دکتر عطاء الله بیگدلی در گذری بر تاریخ تمدنی انبیاء به بیان تفاوت های تاریخی آغاز آفرینش انسان از منظر تمدن غرب و تاریخ جهان اسلام پرداخت. وی با اشاره به سه قرائت متفاوت از آفرینش حضرت آدم و زندگانی او که شامل قرائت های یهودی، مسیحی و اسلامی می شود، تأکید روایات بر چگونگی پیدایش انسان را به تفصیل بیان کرد و گفت: روایات اسلامی که به تواتر به قصص انبیاء پرداخته اند در مقایسه با دو رویکرد دیگر، نگاه متفاوتی را اتخاذ کرده اند که بینش متفاوتی را از آفرینش انسان، اولین تمدن های بشری و روابط آنها به ما عرضه می دارد.

وی خاطر نشان کرد: خلقت انسان در غرب، امری تدریجی و تکاملی است که از خلق بوزینه شروع شده و نهایتاً در صورت فعلی انسان تحقق یافته است اما در فرهنگ قرآن، آفرینش انسان تدبیر احسن الهی است که با کرامت او همراه است.

بیگدلی افزود: روایت طغیان قابیل و برادرکشی او در ماجرای جانشینی حضرت آدم اولین مرحله گذر از امت واحده و تشکیل امت های غیر الهی است که تا زمان حضرت نوح نبی ادامه می یابد اما طبق سنت الهی با وقوع طوفان عظیم به سوی امت واحده بازمی گردد. دوره پیامبران الوالعزم(ع) دوره مبارزات جدی انبیاء با طواغیت زمان است که تا دوره حضرت عیسی(ع) ادامه می

یابد.

وی افزود: یک برهه زمانی خاص شاید دوره حضرت ابراهیم(ع) باشد که نزدیک ترین مولفه ها به دین مبین اسلام همچون یکتاپرستی، ساخت کعبه و شکل گیری مبانی حج در آن شکل می گیرد. حرکت قوم یهود در طول تاریخ، به ویژه تبعید به بابل زمینه برخورد پیروان این دین را با دین اسلام در منطقه حجاز فراهم نمود که می تواند اولین چالشهای موعودخواهی از سوی ادیان الهی باشد.

در آخرین روز از گردهمایی فعالین فکری و فرهنگی شهرستان کاشان، عصر روز بیست و ششم اردیبهشت، اساتیدی چون دکتر محمدحسین رجبی دوانی، دکتر عطالله بیگدلی، حجت الاسلام سید محمدحسین متولی امامی، محسن صفایی، صاحبی و دیگر فعالین فکری و فرهنگی کاشان، با تشکیل گردهای علمی، به بیان راهبردهای مهمی برای شهرستان کاشان در باب ایجاد گفتمان تحول در علوم و حرکت به سوی تمدن اسلامی پرداختند.